

Udskriftsdato: 14. december 2025

2019/1 LSF 5 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af lov om valg til menighedsråd (Valgret til personer under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne og tilintetgørelse af valgkort og valglister)

Ministerium: By-, Land- og Kirkeministeriet

Journalnummer: Kirkemin.

Forslag

til

Lov om ændring af lov om valg til menighedsråd

(Valgret til personer under værgemål med fratrækelse af den retlige handleevne og tilintetgørelse af valgkort og valglister)

§ 1

I lov om valg til menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 772 af 24. juni 2013, som ændret ved lov nr. 312 af 25. april 2018, foretages følgende ændringer:

1. § 2, stk. 3, ophæves.

2. I § 3, stk. 3, ændres »arbejdsgiveres« til: »arbejdsgiverens«.

3. § 22, stk. 3, 2. pkt., affattes således: »Straks efter klagefristens udløb, eller når endelig afgørelse af klage over valget foreligger, sikrer menighedsrådet, at valglister, valgkort, stemmesedler, herunder brevstemmemateriale, samt det øvrige valgmateriale tilintetgøres.«

4. I § 22, stk. 3, indsættes som 3. pkt.:

»Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om opbevaring og tilintetgørelse af valgmateriale.«

§ 2

I lov nr. 312 af 25. april 2018 om ændring af lov om valg til menighedsråd (Orienteringsmøde, valgforsamling og mulighed for afstemningsvalg m.v.) foretages følgende ændring:

1. § 1, nr. 26, ophæves.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft 1. januar 2020.

Stk. 2. Loven finder første gang anvendelse ved de ordinære valg til menighedsråd i 2020.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Valgret og valgbarhed for personer under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Kirkeministeriets overvejelser
 - 2.1.2.1. Gruppen af personer, der er under værgemål med fratagelsen af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6
 - 2.1.2.2. Valgret til personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Nye procedurer for tilintetgørelse af valglister, valgkort og øvrigt valgmateriale
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Kirkeministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Demokratiske principper taler for, at kredsen af personer med valgret til et folkevalgt organ bør være så bred som mulig. Regeringen ønsker, at flest mulige inden for rammerne af grundloven skal have valgret til landsdækkende valg i Danmark – også personer under værgemål.

Det foreslås derfor at ændre lov om valg til menighedsråd, således at personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, og som i øvrigt opfylder valgets betingelserne, gives valgret ved valg til menighedsråd.

Forslaget ligger i forlængelse af den lovændring, der blev gennemført i 2016, for så vidt angår kommunale og regionale valg samt valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, og som betyder, at personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, har valgret til disse valg.

Lovforslaget skal endvidere ses i sammenhæng med den lovændring, der blev gennemført i 2018, for så vidt angår valg til Folketinget, og som betyder, at personer, der er under værgemål med delvis fratagelse af den retlige handleevne, har valgret ved valg til Folketinget og ved folkeafstemninger.

Med lov nr. 312 af 25. april 2018 blev der indført en ny valgform, som indebærer, at valgforsamling fra og med de ordinære valg til menighedsråd i 2020 vil være den formelle hovedregel modsat den hidtidige valgform, hvor den formelle hovedregel var afstemningsvalg. Ved valgforsamlingen bliver menighedsrådet valgt på et møde efter dialog og debat mellem de opstillede kandidater og menigheden.

Til brug for kontrol af valgret på valgforsamlingen vil der være behov for valglister til samtlige

menighedsråds kredse, og som i dag vil der være behov for valglister og tilhørende valgkort i de tilfælde, hvor der udløses afstemningsvalg i menighedsråds kredsen.

Det vil fremover være Kirkeministeriet (Folkekirken It), der udvikler og driver systemet til dannelsen af valglister og valgkort til brug for menighedsrådsvalg, hvilket betyder, at kommunerne ved de lokale folkeregistre fremover ikke deltager i processen med udarbejdelse af valglister og valgkort til disse valg. Det vil derfor fremover ikke være relevant, at valglister og valgkort efter valget sendes retur til folkeregistret med henblik på makulering. Det foreslås derfor, at det fremover vil være menighedsrådene, der – efter udløb af klagefristen og afgørelse af evt. valgklager – skal sikre, at valglister, valgkort, stemmesedler m.v. tilintetgøres.

I sammenhæng hermed foreslås det ligeledes, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om opbevaring og tilintetgørelse af valgmateriale.

Endvidere foreslås en ordensmæssig ændring.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Valgret og valgbarhed for personer under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne

2.1.1. Gældende ret

Valgret ved valg til menighedsråd har ethvert medlem af folkekirken, der på valgdagen er fyldt 18 år og har dansk indfødsret eller har haft fast bopæl i riget uafbrudt i et år forud for valgdagen og ikke er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6. Valgmenighedsmedlemmer har ikke valgret. Det følger af § 2 i lov om valg til menighedsråd.

Den, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, har således ikke valgret ved valg til menighedsråd, uanset at personen opfylder de øvrige valgets betingelser, jf. lov om valg til menighedsråd § 2, stk. 3.

Valgbar til menighedsråd er enhver, som har valgret. Dog er præster, der er ansat i folkekirken ikke valgbare, ligesom kirkefunktionærer, der er omfattet af § 1, stk. 1, i lov om arbejdsgiverens pligt til at underrette lønmodtageren om vilkårene for ansættelsesforholdet, ikke er valgbare til menighedsrådet i den menighedsråds kreds, hvor de har tjenestested.

Eftersom personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, ikke har valgret til valg til menighedsråd, er de nævnte personer dermed heller ikke valgbare til menighedsråd.

Menighedsrådet vælger en valgbestyrelse, der består af 3 medlemmer, valgt efter forholdstal af og blandt menighedsrådets medlemmer, jf. lov om valg til menighedsråd § 6, stk. 1, 1. pkt. Valgbestyrelsen vælges på menighedsrådets konstituerende møde, jf. lov om valg til menighedsråd § 6, stk. 1, 3. pkt. Hvis der er færre end 3 medlemmer af menighedsrådet, vælges valgbestyrelsens manglende antal medlemmer af provstiudvalget blandt provstiudvalgets valgte medlemmer, jf. lov om valg til menighedsråd § 6, stk. 4.

Deles en menighedsråds kreds, vælger det hidtidige menighedsråd valgbestyrelsen for den nyoprettede kreds blandt dennes valgberettigede beboere, jf. lov om valg til menighedsråd § 6, stk. 1, 2. pkt.

Udgangspunktet er således, at valgbestyrelsen består af menighedsrådsmedlemmer og kun rent undtagelsesvis af personer, der ikke er medlemmer af menighedsrådet. I givet fald er det en forudsætning, at de pågældende er valgbare ved valg til menighedsråd.

Personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, kan således ikke vælges som medlemmer af valgbestyrelsen eller medvirke på valgdagen som valgstyrere eller tilforordnede vælgere.

Vælgere, der på grund af manglende færdighed, svagelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i

stemmelokalet, i stemmerummet eller i øvrigt afgive stemme på den foreskrevne måde, kan forlange at få den fornødne hjælp til stemmeafgivningen af en person, de selv har valgt, jf. den praksis, der er beskrevet i pkt. 10.5. i cirkulære 9359 af 19. april 2016 om valg til menighedsråd den 8. november 2016. Det er en betingelse, at der samtidig medvirker en af valgbestyrelsen udpeget vælger (eller en stemmemodtager ved brevstemmeafgivning).

Hvis det er nødvendigt, skal en vælger have mulighed for at afgive stemme umiddelbart uden for stemmelokalet, f.eks. i en bil parkeret ved afstemningsstedet under overværelse af to valgstyrere eller tilforordnede vælgere, der medvirker ved valget. Ønsker vælgeren ikke at udpege en personlig hjælper, ydes hjælpen af to af valgbestyrelsen udpegede vælgere.

Der har ikke i gældende ret været fastsat regler om hjælp til stemmeafgivningen ved valgforsamlingen. Det skyldes, at valgforsamlingen først er indført med virkning fra de ordinære valg til menighedsråd i 2020, jf. lov nr. 312 af 25. april 2018.

2.1.2. Kirkeministeriets overvejelser

2.1.2.1. Gruppen af personer, der er under værgemål med fratagelsen af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6

Der er pr. 21. maj 2019 i alt 1.948 personer, der i CPR er registreret med ophold i Danmark og som værende under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6.

Efter værgemålslovens § 5, stk. 1, kan der iværksættes værgemål for den, der på grund af sindssygdom, herunder svær demens, eller hæmmet psykisk udvikling eller anden form for alvorligt svækket helbred er ude af stand til at varetage sine anliggender, hvis der er behov for det. Bestemmelsen fastsætter således et retligt kriterium, medicinske kriterier og et behovskriterium for at iværksætte værgemål. Behovskriteriet betyder, at der alene skal iværksættes værgemål efter værgemålslovens § 5, hvis der er behov for det. Personer, der er under værgemål efter værgemålslovens § 5 er myndige, medmindre de tillige er frataget den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, stk. 1, 1. pkt. En person under værgemål efter værgemålslovens § 5 kan således indgå retshandler på egen hånd, og de kan stemme ved alle landsdækkende valg og folkeafstemninger, herunder ved valg til menighedsråd, såfremt de tillige opfylder de øvrige valgrets-betingelser.

Det følger af værgemålslovens § 6, stk. 1, 1. pkt., at den retlige handleevne kan fratages i forbindelse med værgemål efter § 5, der omfatter økonomiske forhold, hvis dette er nødvendigt for at hindre, at den pågældende udsætter sin formue, indkomst eller andre økonomiske interesser for fare for at forringes væsentligt, eller for at hindre økonomisk udnyttelse. Endvidere følger det af værgemålslovens § 6, stk. 1, 2. pkt., at fratagelsen af den retlige handleevne kan begrænses til at angå bestemte aktiver eller anliggender (delvis fratagelse af handleevne). Den, der er frataget handleevnen efter værgemålslovens § 6, stk. 1, 1. pkt., er umyndig, mens den, der delvist er frataget handleevnen, jf. § 6, stk. 1, 2. pkt., er myndig, men ikke kan forpligte sig ved retshandler eller råde over sin formue i det omfang, det er bestemt.

I betænkning nr. 1247/1993 om værgemål afgivet af Myndighedsudvalget nævnes som målgruppe især personer, der enten er så aktive, at der er behov for at hindre deres egne dispositioner, eller fordi der er et behov for at beskytte personen imod udnyttelse (fra familiemedlemmer, bekendte eller andre). Personer, der har et beskyttelsesbehov i forhold til egne dispositioner beskrives desuden i betænkningen som personer, der »færdes uden for hjemmet eller institutionen og har tilstrækkelig handlekraft til at give sig i kast med større køb eller risikofyldte aftaler og har sådan en fremtræden, at forretningsfolk og andre aftaleparter ikke fatter mistanke til, at noget er galt«. Formålet er således at undgå, at den pågældende indgår aftaler, der medfører et økonomisk tab, eller lader sig udnytte af andre mennesker.

Hvorvidt den gruppe af personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter

værgemålslovens § 6, såfremt de tillige opfylder de øvrige valgretsbetingelser, rent faktisk vil være i stand til at stemme, kan ikke vurderes. Det kan formentlig antages, at persongruppen både omfatter personer, der ikke vil være i stand til at udøve deres valgret ved at afgive stemme, personer, der vil være i stand til at stemme med hjælp, og personer, der vil være i stand til at stemme på sædvanlig vis uden hjælp. For så vidt angår reglerne om hjælp til stemmeafgivningen henvises til afsnit 2.1.1.

Det har ikke været muligt at foretage præcise beregninger af, hvor stor en del af det samlede antal stemmeberettigede den persongruppe, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, vil udgøre. Dette skyldes, at antallet af personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, kan ændre sig fra dag til dag i både opad- og nedadgående retning. Derudover er det uvist, om de personer, der er under værgemål med fratagelse af de retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, opfylder de øvrige valgretsbetingelser til valg til menighedsråd.

Baseret på oplysninger fra Danmarks Statistik om medlemstal og aldersfordeling for befolkningen som helhed er det opgjort, at der ved et valg til menighedsråd vil være ca. 3,5 mio. stemmeberettigede vælgere. Hvis persongruppen, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, havde haft valgret ved valg til menighedsråd og også på dette tidspunkt udgjorde i alt 1.948 personer, ville denne persongruppe i alt have udgjort mindre end 1 pct. af det samlede vælgertal. Et eventuelt fald i valgdeltagelsen som følge af, at personer, der får valgret med forslaget, ikke kan udnytte den, vil på den baggrund være yderst marginalt.

2.1.2.2. Valgret til personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6

Kirkeministeriet har på baggrund af ovenstående overvejet, om det vil være hensigtsmæssigt at give valgret til persongruppen, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, ved valg til menighedsråd.

Det forhold, at personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, helt eller delvist ikke har rådighed over deres egne økonomiske forhold, eller på grund af sindssygdom, herunder svær demens, hæmmet psykisk udvikling eller anden form for alvorligt svækket helbred, er ude af stand til at varetage sine anliggender, er efter Kirkeministeriets opfattelse ikke en afgørende hindring for at udøve valgretten. Som anført kan der ydes hjælp til stemmeafgivningen, herunder afkrydsning af stemmesedlen. Hjælp til at afkrydse stemmestemmesedlen kan imidlertid kun ydes, hvis den pågældende umiddelbart over for dem, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, på hvilken liste eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme.

Kirkeministeriet har på baggrund af ovenstående overvejelser fundet det hensigtsmæssigt, at der gives valgret til persongruppen, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, ved valg til menighedsråd.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Med lovforslagets § 1, nr. 1, foreslås det, at personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, og som i øvrigt opfylder valgretsbetingelserne, får valgret ved valg til menighedsråd.

Med forslaget får således enhver, der på valgdagen er medlem af folkekirken, er fyldt 18 år og har dansk indfødsret eller har haft fast bopæl i riget uafbrudt i et år forud for valgdagen, valgret.

Personer under værgemål vil, såfremt de har behov for det, kunne forlange hjælp til stemmeafgivningen som enhver anden vælger, jf. afsnit 2.1.1.

Personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, og som opfylder de øvrige valgretsbetingelser, bliver således ifølge forslaget ligeledes valgbare til

menighedsråd. Dette følger af lov om valg til menighedsråd § 3, stk. 1, hvorefter personer, der har valget ved valg til menighedsråd, også er valgbare ved dette valg, jf. dog lov om valg til menighedsråd § 3, stk. 2 og 3.

Hvis de pågældende vælges til menighedsråd, vil de på lige fod med andre menighedsrådsmedlemmer kunne vælges til valgbestyrelsen. De pågældende vil ligeledes som udgangspunkt kunne udpeges til at medvirke på valgdagen som valgstyrere og tilforordnede vælgere. Valgbestyrelsen vil ved valget af valgstyrere og tilforordnede vælgere lovligt kunne lægge vægt på, at personerne skal kunne varetage valgstyrelses og de tilforordnede vælgers opgaver på forsvarlig vis.

2.2. Nye procedurer for tilintetgørelse af valglisten, valgkort og øvrigt valgmateriale

2.2.1. Gældende ret

Ved valget i 2020 vil der som led i valget skulle afholdes en valgforsamling i alle sogne. Valgforsamlingen er en del af den nye valgform, der blev indført ved lov nr. 312 af 25. april 2018 om ændring af lov om valg til menighedsråd. På valgforsamlingen gennemfører de stemmeberettigede vælgere afstemning om, hvem der skal være medlemmer af menighedsrådet, og hvem der skal være stedfortrædere. Der er mulighed for at udløse et afstemningsvalg, jf. §§ 1, stk. 2, 6 a stk. 6 og stk. 8 og 6 e i lov nr. 312 af 25. april 2018 om ændring af lov om valg til menighedsråd.

Til brug for henholdsvis valgforsamlingen og for et evt. afstemningsvalg udarbejder valgbestyrelsen en valgliste over vælgerne i menighedsrådsområdet, jf. lov om valg til menighedsråd § 7. Vælgerne optages på valglisten i den menighedsrådsområde eller det sogn, hvor de har fast bopæl, jf. lov om valg til menighedsråd § 8, stk. 1. Valglisten er således en liste over medlemmer af folkekirken, som på valgdagen er fyldt 18 år, har indfødsret eller har boet i Danmark i et år forud for valgdagen, og som bor i sognet. Sognebåndsløse m.fl., der har valgt at udøve deres parlamentariske rettigheder i et andet sogn end bopæls sognet, optages på valglisten i dette sogn (menighedsrådsområde) og slettes fra valglisten i bopæls sognet, jf. lov om valg til menighedsråd § 5. Med virkning fra valget i 2020 er det hensigten, at disse oplysninger fremgår direkte af CPR og ikke som hidtil af SBL-protokollen.

Har flere sogne fælles menighedsråd, udarbejdes særskilt valgliste for hvert af de pågældende sogne, idet valgforsamlingen og et evt. afstemningsvalg foretages separat for det enkelte sogn.

Valglisten udarbejdes på grundlag af oplysningerne i CPR, jf. lov om valg til menighedsråd § 8, stk. 5, der med ikrafttrædelsen af lov nr. 312 af 25. april 2018 den 1. januar 2020 bliver stk. 2, og har hidtil skullet bestilles hos KMD, der også udarbejder valgkort til den enkelte vælger.

Det er valgbestyrelsens ansvar at bestille valgliste og valgkort hos KMD via det lokale folkeregister, jf. den praksis, der er beskrevet i pkt. 6.1. og 7.1. i cirkulære om valg til menighedsråd den 8. november 2016. Efter valget skal alt valgmateriale, herunder ugyldige, ombyttede og ikke udleverede stemmesedler, afleveres af valgbestyrelsen til menighedsrådet i en indpakning, der er forseglet og forsynet med påskrift om indholdet. Straks efter klagefristens udløb, eller når endelig afgørelse af klage over valget foreligger, afleverer menighedsrådet valglisten og valgkort til folkeregistret og tilintetgør den øvrige del af materialet, jf. § 22, stk. 3, i lov om valg til menighedsråd.

Kommunen er efter gældende praksis forpligtet til at sørge for, at valglisten og valgkort makuleres.

2.2.2. Kirkeministeriets overvejelser

I 2014 annoncerede KOMBIT udbud på KMD's monopolområde med henblik på at konkurrenceudsætte større kommunale IT-løsninger, herunder et nyt valgsystem, der skulle afløse KMD Valg. KOMBIT's udbud blev vundet af DXC Technology, som skal levere det nye valgsystem.

I forbindelse med udbuddet besluttede Kommunernes Landsforening (KL), at det nye valgsystem alene

skulle kunne understøtte følgende fem typer af valg: folketingsvalg, regionsrådsvalg, kommunalbestyrelsesvalg, europaparlamentsvalg og folkeafstemninger.

Hidtil har menighedsrådsvalg ligesom ældrerådsvalg været understøttet af KMD's løsning, og i forbindelse med afviklingen af fremtidige menighedsrådsvalg har Kirkeministeriet derfor haft drøftelser med KL om muligheden for, at fremtidige valg til menighedsråd kan understøttes af det nye valgsystem.

Sideløbende med disse drøftelser har Kirkeministeriet ligeledes overvejet, om ministeriet selv skulle udvikle sit eget valgsystem. I disse overvejelser har indgået, at Kirkeministeriet (Folkekirkens It) har betydelig erfaring med IT-understøttelse og afholdelse af menighedsrådsvalg og derfor vil have mulighed for at udvikle en løsning, som dels tilgodeser den nye valgform til menighedsrådsvalg, dels er billigere end det overslag, KL i begyndelsen af 2019 fremsendte til Kirkeministeriet i forbindelse med ovennævnte drøftelser.

KL har således i et overslag anslået en udgift ved valget i 2020, som inklusive udgifter vedr. sognebåndsløsere udgør ca. 16,7 mio. kr. Heroverfor står, at Kirkeministeriet (Folkekirkens It) tilbyder at udvikle værktøjer til gennemførelse af valgforsamlinger og evt. afstemningsvalg, således at udgiften ved valget i 2020 bliver ca. 4 mio. kr. (inkl. udgifter vedr. sognebåndsløsere og en projektrisiko på op til 15 pct.). Ved begge løsninger skal tillægges udgifter til forsendelse af valgkort til vælgerne.

Udgiften ved valget 2024 vil være af samme størrelsesorden, mens udgifterne fra 2028 vil være ca. 14,2 mio. kr. ved KL's løsning og ca. 0,8 mio. kr. ved Kirkeministeriets løsning. Den samlede udgift til de 3 kommende valg vil således være ca. 47,5 mio. kr. for KL's løsning og ca. 8,8 mio. kr. ved Kirkeministeriets løsning (beløb inkl. moms).

På den baggrund har Kirkeministeriet valgt selv at udvikle en løsning til understøttelse og afholdelse af menighedsrådsvalg. Det betyder, at Kirkeministeriet ligeledes påtager sig opgaven med at udarbejde valglister og valgkort. Udgifterne til afholdelse af valg afholdes fortsat af menighedsrådene over kirkekasserne. Ved udarbejdelse af valglister i den nye digitale løsning anvendes eksisterende data fra CPR-registret, ligesom SBL-protokollen omlægges således, at valglister kan udtrækkes på grundlag af oplysninger i CPR/Den elektroniske Kirkebog, som ligger i samme fysiske database.

På grundlag af et samlet udtræk fra CPR/Den elektroniske Kirkebog dannes valglister og lister over vælgere, som har løst sognebånd væk fra deres eget bopæls sogn og til afstemningskredse uden for dette.

Valglisterne leveres til menighedsrådets valgbestyrelse i Valgsystemet, hvorfra de kan udskrives eller kopieres, såfremt de ønskes anvendt elektronisk.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det vil fremover være Kirkeministeriet (Folkekirkens It), der udvikler og driver systemet til dannelse af valglister og valgkort til brug for menighedsrådsvalg, hvilket betyder, at kommunerne ved de lokale folkeregistre fremover ikke deltager i processen med udarbejdelse af valglister og valgkort til disse valg.

Det vil derfor fremover ikke være relevant, at valglister og valgkort efter valget sendes retur til folkeregistret med henblik på makulering.

Med lovforslagets § 1, nr. 3, foreslås det derfor, at det fremover vil være menighedsrådene, der – straks efter udløb af klagefristen eller efter endelig afgørelse af evt. valgklager – skal sikre, at valglister, valgkort, stemmesedler m.v. tilintetgøres.

Med lovforslagets § 1, nr. 4, indsættes en bemyndigelsesbestemmelse, som indebærer, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om opbevaring og tilintetgørelse af valgmaterialer.

Det er hensigten at bruge bemyndigelsen til at fastsætte nærmere regler om tilintetgørelsen, herunder om hvordan valglisterne, der leveres i Valgsystemet, slettes. I forhold til sletning af valglister i Valgsystemet er det således hensigten at fastsætte regler om, at stiftsadministrationerne indtaster oplysninger i Valgsystemet om, hvorvidt der er modtaget valgklager i det enkelte sogn, hvorefter valglisterne for de

øvrige sogne slettes samlet af Kirkeministeriet (Folkekirkens It). Valglist, valgkort, stemmesedler m.v., der foreligger på papir, makuleres af menighedsrådet.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen økonomiske konsekvenser for staten, kommunerne eller regionerne.

Kirkeministeriets udvikling af en ny digital løsning til understøttelse og afholdelse af menighedsrådsvalg giver anledning til implementeringsmæssige overvejelser særligt i forhold til it-styring og risici, organisatoriske ændringer og beskyttelse af borgernes data.

Udviklingen af den nye digitale løsning er imidlertid ikke en følge af dette lovforslag, men er truffet inden for den allerede gældende lovgivning om valg til menighedsråd, jf. afsnit 2.2.2.

Valglist og valgkort ved valg til menighedsråd udarbejdes allerede i dag ved brug af udtræk fra CPR-registret. I den løsning, som Kirkeministeriet udvikler, vil valglisterne fortsat blive dannet fra CPR-registret og dermed ikke ved brug af det system, der fremtidigt anvendes til landsdækkende valg til Folketing og kommunalbestyrelser. Som beskrevet i afsnit 2.2.2. skyldes denne beslutning, at KL i forbindelse med udbud af et nyt valgsystem i 2014 besluttede, at valgløsningen i modsætning til tidligere kun skulle kunne understøtte fem typer valg, nemlig folketingsvalg, regionsrådsvalg, kommunalbestyrelsesvalg, europaparlamentsvalg og folkeafstemninger.

I forhold til vurderingen af, hvorvidt en ny digital løsning har implementeringskonsekvenser for det offentlige, har Kirkeministeriet vurderet løsningen med udgangspunkt i de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning:

Princip 1: Enkle og klare regler

Formålet med udviklingen af den nye digitale løsning er dels at understøtte en ny valgordning, hvor der skal leveres valglist til samtlige sogne til brug ved valgforsamlingen og dels at styrke brugervenligheden og dermed forenkle arbejdsgangene ved afholdelse af menighedsrådsvalget. Med henblik på at styrke brugervenligheden inddrages brugere af systemet i dets udformning. I sammenhæng med en forenkling af de hidtil digitale løsninger vil reglerne herom opfylde princippet om enkel- og klarhed.

Princip 2: Digital kommunikation

Til afsendelse af valgkort til valg til menighedsråd anvendes digital post. Til vælgere, der måtte være fritaget for digital post, anvendes almindelig brev til afsendelse af valgkort.

Tilgængeligheden for alle vælgere i overensstemmelse med princippet om digital kommunikation tilgodeses således.

Princip 3: Muliggør automatisk sagsbehandling

Princippet omhandler iagttagelse af hensyn ved myndigheders automatiserede sagsbehandling, herunder ved afgørelser. Det vurderes således ikke at være relevant i denne sammenhæng.

Princip 4: Sammenhæng på tværs – ensartede begreber og genbrug af data

Ved udarbejdelse af valglist i den nye digitale løsning anvendes eksisterende data fra CPR-registret, ligesom SBL-protokollen omlægges således, at valglist kan udtrækkes på grundlag af oplysninger i CPR/Den elektroniske Kirkebog, som ligger i samme fysiske database. Lovforslaget er dermed i overensstemmelse med princippet om sammenhæng på tværs i den offentlige administration.

Princip 5: Tryk og sikker datahåndtering

Valglist og valgkort dannes som nu ved udtræk fra CPR-registret/Den elektroniske Kirkebog, og processerne er omfattet af Kirkeministeriets cirkulære nr. 9352 af 23. maj 2018 om fælles dataansvar i

forbindelse med Kirkeministeriets fælles systemer vedrørende personregistrering, valg til menighedsråd samt sognebåndsløsning, efter hvilket der er delt dataansvar mellem valgbestyrelsen og Kirkeministeriet. Der er således klare regler om behandlingen og om, hvem der er dataansvarlig.

Princip 6: Anvendelse af offentlig infrastruktur

Lovforslaget fraviger ikke princippet om genbrug og anvendelse af eksisterende offentlig infrastruktur.

Som nævnt i lovforslagets afsnit 2.2.2. traf KL i forbindelse med KOMBIT's udbud på KMD's monopolområde beslutning om, at deres nye valgsystem alene skulle kunne understøtte fem typer af valg: folketingsvalg, regionsrådsvalg, kommunalbestyrelsesvalg, europaparlamentsvalg og folkeafstemninger.

På baggrund heraf og på baggrund af drøftelser med og et overslag fra KL på afholdelse af valg i 2020 besluttede Kirkeministeriet selv at udvikle en it-løsning, som dels vil betyde en besparelse i forhold til overslaget fra KL, og dels vil betyde en mere smidig digital løsning til understøttelse og afholdelse af menighedsrådsvalg.

Princip 7: Forebygger snyd og fejl

Den løsning, som Kirkeministeriet udvikler, er baseret på data, som hentes i CPR/den elektroniske Kirkebog. Valglisten leveres til valgbestyrelsen i formater, som ikke kan redigeres, og da adgangen til de systemer, der anvendes, desuden er baseret på autorisationer og jævnlige genautorisationer, samt for valgbestyrelsernes vedkommende indlogging på grundlag af NemId, anses sikkerheden og muligheden for at kontrollere processerne for at være gode, herunder forebyggende i forhold til snyd og fejl.

På baggrund af en samlet gennemgang af de 7 principper for digitaliseringsklar lovgivning vurderes det, at lovforslaget opfylder kravene til digitaliseringsklar lovgivning.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 12. juli til den 16. august 2019 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Alle biskopper, alle stiftsøvrigheder, Alzheimerforeningen, Danmarks Kordegneforening, Danmarks Kirketjenerforening, Danmarks Provsteforening, Dansk Diakoniråd, Dansk Kirkemusiker Forening, Dansk Organist og Kantor Samfund, Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), Danske Handicaporganisationer, Danske Seniorer, Danske Ældreråd, Datatilsynet, Den Danske Præsteforening, Det Centrale Handicapråd, Forbundet af Kirke- og Kirkegårdsansatte, Foreningen af Danske Kirkegårdsledere, Foreningen af Provstisekretærer, Institut for Menneskerettigheder, Kirkekultur.nu, KL, Landsforeningen af Menighedsråd, Organistforeningen, Sjældne Diagnoser, ULF Udviklingshæmmedes Landsforbund, Ældresagen og 3F.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	(Beskriv forholdet til EU-retten/anfør »Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter«) Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af § 2 i lov om valg til menighedsråd, at enhver, der på valgdagen er medlem af folkekirken, er fyldt 18 år og har dansk indfødsret eller har haft fast bopæl i riget uafbrudt i et år forud for valgdagen, ikke er valgmenighedsmedlem og ikke er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, har valgret ved valg til menighedsråd.

Det foreslås, at § 2, stk. 3, i lov om valg til menighedsråd ophæves.

Forslaget indebærer, at kredsene af stemmeberettigede ved valg til menighedsråd udvides til også at omfatte personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, under forudsætning af, at de opfylder de øvrige valgrets betingelser i § 2, stk. 1 og 2, i lov om valg til menighedsråd. Fremover vil man således have valgret ved valg til menighedsråd, hvis man er medlem af folkekirken, er fyldt 18 år og har dansk indfødsret eller har haft fast bopæl i riget uafbrudt i et år forud for valgdagen og ikke er medlem af en valgmenighed.

Ophævelsen indebærer endvidere, at ovennævnte personer bliver valgbare til menighedsråd, jf. § 3, stk. 1, i lov om valg til menighedsråd. Efter denne bestemmelse er enhver, som opfylder betingelserne for valgret også valgbare til menighedsråd.

Den foreslåede ændring omfatter alene personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6. Personer, der alene er under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7, har allerede efter de gældende regler valgret, såfremt de opfylder de almindelige valgrets-betingelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af § 3, stk. 3, i lov om valg til menighedsråd, at kirkefunktionærer, der er omfattet af § 1, stk. 1, i lov om arbejdsgiveres pligt til at underrette lønmodtagerne om vilkårene for ansættelsesforholdet, ikke er valgbare til menighedsrådet i den menighedsråds-kreds, hvor de har tjenestested.

Det foreslås, at § 3, stk. 3, i lov om valg til menighedsråd ændres, så »arbejdsgiveres« ændres til »arbejdsgiverens«.

Forslaget indebærer alene en teknisk ændring som følge af, at ansættelsesloven har titlen: lov om arbejdsgiverens pligt til at underrette lønmodtageren om vilkårene for ansættelsesforholdet.

Til nr. 3

Det følger af § 22, stk. 3, i lov om valg til menighedsråd, at alt valgmateriale, herunder ugyldige, ombyttede og ikke udleverede stemmesedler, afleveres af valgbestyrelsen til menighedsrådet i en indpakning, der er forseglet og forsynet med påskrift om indholdet. Straks efter klagefristens udløb, eller når endelig afgørelse af klage over afstemningsvalget foreligger, afleverer menighedsrådet valglister og valgkort til folkeregistret og tilintetgør den øvrige del af materialet.

Det foreslås, at § 22, stk. 3, 2. pkt., i lov om valg til menighedsråd nyaffattes, så det ikke længere er kommunen men menighedsrådet, der straks efter klagefristens udløb, eller når endelig afgørelse af klage over valget foreligger, sikrer, at valglister, valgkort, stemmesedler, herunder brevstemmemateriale, samt det øvrige valgmateriale tilintetgøres.

Forslaget har sammenhæng med, at det fremover vil være Kirkeministeriet (Folkekirkens It), der udvikler og driver systemet til dannelse af valglister og valgkort til brug for menighedsrådsvalg, hvilket betyder, at kommunerne ved de lokale folkeregistre fremover ikke deltager i processen med udarbejdelse af valglister og valgkort til disse valg.

Det vil derfor fremover ikke være relevant, at valglister og valgkort efter valget sendes retur til folkeregistret med henblik på makulering.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, stk. 4.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.1. og 2.2.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det foreslås at indsætte et nyt pkt. i § 22, stk. 3, hvorefter kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om opbevaring og tilintetgørelse af valgmateriale.

Det er hensigten at anvende bemyndigelsen til at fastsætte nærmere regler om tilintetgørelsen, herunder om hvordan valglisterne, der leveres i Valgsystemet, slettes. I forhold til sletning af valglister i Valgsystemet er det således hensigten at fastsætte regler om, at stiftsadministrationerne indtaster oplysninger i Valgsystemet om, hvorvidt der er modtaget valgklager i de enkelte sogne, hvorefter valglisterne for de øvrige sogne slettes samlet af Kirkeministeriet (Folkekirkens It).

Valgkort, valgkort, stemmesedler m.v., der foreligger på papir, makuleres manuelt af menighedsrå-

det. Det bemærkes i den forbindelse, at menighedsråd er en kollegialt folkevalgt forvaltningsmyndighed, der ikke står i et almindeligt underordningsforhold til nogen anden myndighed. Det er således menighedsrådet, der har ansvaret for at overholde gældende lovgivning – herunder de nye regler om makulering af valgmaterialer – og det vil være en del af formandens opgaver at sørge for, at den manuelle makulering faktisk sker. Med hensyn til valglister, som leveres til valgbestyrelsen i Valgsystemet vil Kirkeministeriet (Folkekirkens It) sikre, at valglisterne slettes efter udløb af klagefristerne, såfremt der ikke er modtaget klager. Disse forpligtelser vil fremgå af det regelsæt, der fastsættes i medfør af bemyndigelsen. Der vil ikke blive fastsat bestemmelser om, at andre myndigheder end menighedsrådet skal kontrollere, at den manuelle makulering af papirversioner af valglister m.v. foretages.

Til § 2

Ved § 1, nr. 26, i lov nr. 312 af 25. april 2018 om ændring af lov om valg til menighedsråd ændredes § 22, stk. 3, 2. pkt., fra den 1. januar 2020 og frem.

Det foreslås, at § 1, nr. 26, i lov nr. 312 af 25. april 2018 ophæves.

Det foreslåede er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 3, hvor der af lovtekniske årsager foreslås en nyaffattelse af § 22, stk. 3, 2. pkt., i lov om valg til menighedsråd. Forslaget vil efter lovforslagets § 3 træde i kraft den 1. januar 2020.

Til § 3

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. januar 2020.

Med forslaget til *stk. 2* foreslås det, at loven først får virkning ved de ordinære valg til menighedsråd i 2020. Dette betyder, at eventuelle ekstraordinære valg til de siddende menighedsråd sker efter de hidtil gældende regler.

Til § 4

Det foreslås i § 4, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Hovedloven gælder ikke for Grønland, og Færøerne har i 2007 overtaget samtlige opgaver vedrørende sagsområdet »Folkekirken« og har dermed også overtaget kompetencen til at fastsætte regler om valg til menighedsråd.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om valg til menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 772 af 24. juni 2013, som ændret ved lov nr. 312 af 25. april 2018, foretages følgende ændringer:

§ 2. ----

Stk. 2. ----

Stk. 3. Den, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, har ikke valgret.

1. § 2, *stk. 3*, ophæves.

§ 3. ----

Stk. 3. Kirkefunktionærer, der er omfattet af § 1, *stk. 1*, i lov om arbejdsgiveres pligt til at underrette lønmodtageren om vilkårene for ansættelsesforholdet, er ikke valgbare til menighedsrådet i den menighedsrådsreds, hvor de har tjenestested.

2. I § 3, *stk. 3*, ændres »arbejdsgiveres« til: »arbejdsgiverens«.

Stk. 4.-12. ----

§ 22. ----

Stk. 3. Alt valgmateriale, herunder ugyldige, ombyttede og ikke udleverede stemmesedler, afleveres af valgbestyrelsen til menighedsrådet i en indpakning, der er forseglet og forsynet med påskrift om indholdet. Straks efter klagefristens udløb, eller når endelig afgørelse af klage over afstemningsvalget foreligger, afleverer menighedsrådet valglister og valgkort til kommunen og tilintetgør den øvrige del af materialet.

3. § 22, *stk. 3*, 2. *pkt.*, affattes således: »Straks efter klagefristens udløb, eller når endelig afgørelse af klage over valget foreligger, sikrer menighedsrådet, at valglister, valgkort, stemmesedler, herunder brevstemmemateriale, samt det øvrige valgmateriale tilintetgøres.«

4. I § 22, *stk. 3*, indsættes som 3. *pkt.*:

»Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om opbevaring og tilintetgørelse af valgmateriale.«

§ 2

I lov nr. 312 af 25. april 2018 om ændring af lov om valg til menighedsråd (Orienteringsmøde, valgforsamling og mulighed for afstemningsvalg m.v.) foretages følgende ændring:

1. § 1, *nr. 26*, ophæves.